

Fra Slettådalen mot Trollhetta

Astrid Lund

delightfully tired. But I was very happy, and inordinately proud of having got there at all. I winked in fellowship at the spirit of Captain Scott.

— — —
The Norwegian mountains had me under their spell, so at Easter I made a second expedition into Trollheimen with some friends. Our route was more ambitious this time. We had four days. Starting again from Festa bru we spent the first night at Gjevilvasshytta, then went up over Falkfangerhö, under the precipice of Blåhö and down the long, steep descent beside Mellomfjell to Trollheimshytta. Next day we headed straight for Snota, skirted it and came down to upper Surnadal to a tiny private hytte. On the last day we came down to the bus at Surnadal. It was a lovely trip, with fine weather, and made my painful period of initiation well worth-while.

HJ. MUNTHE-KAAS LUND

Hvor langt vandrer hjorten?

Vår viten om hjortens vandringer har inntil de aller siste år vært meget mangelfull.

Riktignok har forekomster av enkelte hjorter, langt borte fra de vanlige hjortedistrikter, tydet på at hjorten kan vandre langt; men vi har hatt svært liten kjennskap til f. eks. de årlige vandringer fra vinter- til sommerbeitestedene.

I 1962 begynte Statens viltundersøkelser å arbeide for å få merket en del hjort med sine øremerker (øreknapper), slik at gjenfangster gjennom hjortejegere og andre kunne øke vår viten om hjortens vandringer.

Siden den tid har det blitt merket hjort både i Trøndelag og i Møre og Romsdal fylker. Den største innsatsen er hittil gjort i Surnadal.

Foring og merking av hjort i Surnadal

Et av de stedene hvor det samler seg flest hjorter i snørike vintre er Østbødalen, som strekker seg fra Surnadal innover mot Trollheimen. Vinteren 1961—62 var det forsamlet ca. 100 hjorter der, og takket være hugstavfall og utlagt høy, klarte man å holde liv i de aller fleste av disse dyrene.

Vinteren 1964—65 var det atter mye snø, og mange hjorter i Østbødalen. Gårdbruker Ola Melling kunne da fortelle at det var ca. 30 hjorter som møtte fram til foring på gården, og at dette var den femtende vinter på rad at han hadde vinterfôret hjort. I tiden

fra midt i januar til slutten av april åt hjortene opp ca. 3 tonn stråfôr.

Mange av hjortene ble temmelig tamme; og formannen i Surnadal viltnemnd, Einar Melling, klarte våren 1965 å sette øremerker (øre-klyper) på 17 hjorter. Kjønn- og aldersfordelingen framgår av tabellen nedenfor.

Øremerkede hjorter			
Kjønn	Alder		I alt
	Voksne	Kalver	
Hanhjort	1	3	4
Hind	8	4	12
Ikke kjønnsbestemt		1	1
Samlet antall	9	8	17

Blant medhjelperne ved merkingen av dyrene, var bl. a. lensmannen i Surnadal, Kaare Waag.

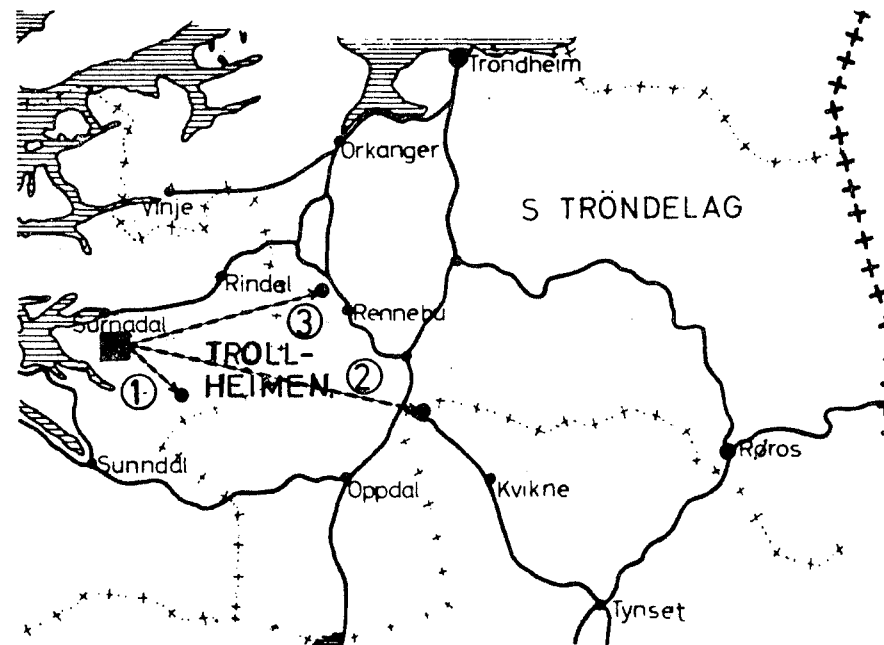
Alle øremerkene var påstemplet navn og adresse; de fleste var vanlige saue-ørekløver merket «E. Melling, Surnadal», og de øvrige merker var øreknapper fra Statens viltundersøkelser, Vollebekk.

Gjenfangster

I løpet av høsten 1965 har det kommet melding om at tre av de merkede hjortene var blitt skutt.

Avstandene som disse hjortene har tilbakelagt fra merke- til gjenfangstlokalitetene, det vet bare hjortene selv. Men *luftlinjene* fra merke- til gjenfangstlokalitetene var henholdsvis ca. 20, 50 og 70 km (se kartskissen).

Den hjorten som hadde gått lengst, var en hind, som ble skutt i Kvikne herred. Det er vel lite sannsynlig at dette dyret har gått tvers gjennom Trollheimen, men vi vet ikke om den har gått nordenfor gjennom Rindal—Meldal, eller om Surnadal—Oppdal.

Faste vintergjester

I begynnelsen av februar 1966 var det forsamlet ca. 20 hjorter igjen i Østbødalen, og 9 av disse hadde merker i ørene. Det er altså bare 5 «savnede» av de 17 som ble merket våren 1965. Det kan vel hende at noen av disse har valgt å overvintre andre steder. Opplysninger om «nokså tamme» overvintrende hjorter med merker i ørene mottas derfor med takk.

Takk til medhjelperne

Til slutt en hjertelig takk både til de hjorte-merkere og hjorte-jegere som har bidradd til å øke vår viten om hjortens vandringer i landet vårt.

Men det er meningen å fortsette arbeidet med merkingen i årene framover. Derfor vil alle opplysninger om hjort som kan bli merket

eller som blir funnet i merket tilstand, bli mottatt med takk av forsøkslederen ved Statens viltundersøkelser, adresse Vollebekk p. å.

Om hiorte og hinde

Denne overskriften er hentet fra boken «*Diur udi Norrig*», som ble utgitt av Peder Claussøn Friis i 1559.

Han beretter her bl. a. at det i 1550 var så mye hjort «søndenfieldtz», at en veidemann fortalte at han i løpet av høst og vinter med bue hadde skutt i alt 150 hjorter og hinder. Disse dyr hadde han flådd og solgt skinnen av, mens en del av kjøttet ikke ble benyttet.

I årene 1560—68 var hjort totalfredet, men vinteren deretter ble «alle Hiorte och Hinde saa drebt och schuden aff en Haab krybschøtere, at —» hjorten ble fullstendig utryddet i to len.

Vi kan følgelig registrere at viltstellet ca. 400 år senere, altså i våre dager, er blitt forbedret; i og med at det om vinteren nå mange steder legges ut høy til hjort og hind som sulter på grunn av store snømengder.

* * *

Denne artikkels overskrift har en spesiell hensikt. Nemlig å feste oppmerksomheten på det gode, gamle norske navnet på hundyrret hos hjort, altså HIND.

Ordet HIND er entydig og brukes bare om hundyr hos hjort. Noen steder kaller man hun-hjorter for «simle», andre steder «kolle» eller «ku». Mot disse betegnelser kan innvendes at «simle» det betyr bare én ting, nemlig hundyr av rein. Kolle er i svært mange distrikter betegnelsen på hundyr av elg (dessuten kan jo dette ordet også bety fjell, eller et rømme-fat).

I «Norske dyrenavn» A. Virveldyr, utgitt av «Norsk Zoologisk Forening (bilag til tidsskriftet «*Fauna*» nr. 1, 1961), står HIND nevnt først som betegnelse på hundyr av hjort.

Kan vi ikke da her i Norge bli enige om å kalle hundyr av hjort for HIND?

HAAKON STORØY

Fjellbygda Salen

Ja visst er Salen ei fjellbygd, enda vatnet som har gitt bygda navn, bare ligger 12 meter over Norskehavets nivå. En gang var Salvatnet en fjord som stakk seg inn fra det store hav, en arm av Folla. Eller det var tenkt å bli en havarm, men breskuring og den molobygging den førte med seg, gjorde et mektig vatn av dette tiltenkte anneks til Folla. Nok om det, dette er det geologenes eller glaciologenes sak å utrede. For oss er det nok at Salvatnet ligger her, 12 meter over havet, og i sin totale lengde tre gammel-miler, eller omlag 36 kilometer langt. Den øverste delen er Skrøvdavdatnet, som gjennom «strauman» har samband med sjølve storvatnet.

Salvatnet ligger i Fosnes kommune, denne forunderlige kommune som ble hengende utenfor rammen av kommuneinndelingen fordi ekspertene ikke riktig visste hvor de skulle klemme den inn. Sammen

Ja, ja, gode Haave. Her kjæm historia om Sal'n, men itj på ækt namdalsk, fer de' namdalske måle' kainn ingen skriv, å de' e' bærre få som kainn snakk' de' — å de' e' kul umuli å læssa de'. Æ tænkt æt de' her bræve skoill varra ein prøve på æt de' æ sei e' rætt å rekti.

Fer æt itj de' hællie sjutalet ska' vanvølast kainn æ fertæl æt æ hi skrevvi de' her sakern på sju mærråna ut i frå prinsippe: Veint itj te' pins me' de' du kainn vijnn på i påska — å fer itj å støyt an i mot helgafre'n å almindeli, gammeldags sømmeliheit, e' de' skrevvi frå klåkka fæm om mærran — å te' sju, fer da bynni antageli di døktiast te' å stå opp, me' å hoill hæl. De' samma hi æ gjort. Sy'in æt de' itj e' tjokk l på maskina, men de' finns itj å oppdriv. Bæste helsing *Haakon Storøy*.